

Katawhan ug Kinaiyahan Labaw sa Ganansiya sa Kumpanya

Balashon alang sa Katilingbanong Kaakuhan sa Korporasyon (Corporate Social Responsibility)

Pasiuna

Sa mga nagtikad nga nasud, daghan nga mga proyekto ug buluhaton ang gituki tungod sa makadaut nga epekto sa kinaiyahan bisan pa nga ginapaila nga kini makatabang. Nagsamot ang pahingawa tungod sa pagdaghan sa mga proyekto nga gipanag-iyahan sa mga dagku ug langyaw nga mga korporasyon. Nidaghan usab ang mga isyu sama sa “kinsa man jud ang dapat mutubag sa daghan nga mga kadaut ug pagpanglapas sa katawhan ug kinaiyahan?” ang mga korporasyon ba? Ang gobyerno? O ang katawhan mismo?

Bag-o pa nahuman ang tuig 1995, ang Overseas Investment Corporation nagpahibalo nga ilang kuhaon ang insurance / seguridad nga nilangkob sa katukuran sa kinaiyahan sa Grasberg Mine sa Irian Jaya, Indonesia. Usa ka pagtuki nga gipasiugda sa eskperto sa kinaiyahan nagpakita sa paglabay sa hugaw nga gitan-aw nga makadaut sa sistema sa kalasangan ug kasapaan ug mamahimong rason arun mualsa ang mga katawhan. Tungod niini, gibalik ang insurance o seguridad sunod niini ang pagmugna og trust fund arun gamiton sa pagtul-id sa kadaut sa kinaiyahan ug mga proyektong sosyal nga mikabat sa usa ka gatos ka milyon nga dolyares.

Ang Bangko sa Export ug Import sa Estados Unidos nagpanday ug mga giya para sa walo ka dagkung sektor sa ekonomiya nga naglangkob sa: sukaranan sa gidaghanon sa pagbuga ug kalidad sa hangin; ang-ang ug sukaranan sa paghakot ug pagtago, pagdumala sa basura; desinyo sa sukaranan sa engineering works sama sa sukaranan sa linog; ug basehanan para sa pag-aplay sa propesyunal nga pag-banabana' sa kataas sa paglambigit sa pagtikad sa kinaiyahan sa mga operasyon sa proyekto.

Ang mga hinungdan sa pag-asoy sa corporate environmental and social responsibility nanukad sa Agenda 21 sa United Nations Conference on Environment and Development. Halimbawa, ikanapulo nga Prinsipyo nagtuboy sa pag-abli ug pagpadaghan sa kasayuran sa gimbuhaton sa mga industriya sa kinaiyahan.

Sa Chile, nidaghan na pud ang mga kapitalista sa pagmina sa copper sa miaging napulo ka tuig. Ang gobyerno sa Chile nipasa og Balaud sa Kinaiyahan kaniadtung 1994. Kini nga balaud nagmugna sa sukaranan ug polisiya alang sa kinaiyahan. Kini mupahapsay sa mga gimbuhatong gitan-aw nga maka-apekto sa kinaiyahan.

Ang konsepto sa corporate social responsibility kinahanglang sabton sa nagkalain-laing hut-ong sa atong katilingban tungod kay ang gobyerno walay undang sa pagdawat ug pagdani sa mga kapitalista arun mukuha sa atong kapanguhaan.

Ang pagdaghan sa mga kapitalista sa atong nasud kabahin sa dula sa globalisasyon nga mao ang trade liberalization. Hinungdan niini mao ang pagkaguba sa kinaiyahan, pag-abuso sa tawhanong katungod ug uban pang hut-ong sa atong katilingban. Mao pud ni ang rason nganong daghan ang nagbabag sa pagsulod sa dagkung kumpanya tungod sa makadaut sa kinaiyahan, nagkuha ra sa gnansya ug wala nagsunod sa CSR.

Importante pud nga mapataas ang atong kahimatngon sa CSR. Usa ka pagtuki ang gipahigyon sa SWS kaniadtong 2003, resulta niini, usa sa matag napulo ka tao (12%) ang nakasabot kung unsa ang CSR. Ang kahibalo niini mas taas sa NCR ug upper class pero pareho ra sa tanang gender ug age groups. Ang pagsabot sa publiko sa CSR mao ang obligasyon sa pagtabang sa katawhan, komunidad, kinaiyahan ug nasud sa kinatibuk-an.

Matud pud sa bag-o nga pagtuki sa SWS, nga ang pagsunod sa CSR makatabang sa maayong pagnegosyo sa Pilipinas. 44% sa mga hamtong nag-ingon nga Importante ang tawhanong programa sa mga kumpanya sa pagdesisyon sa pagpalit sa produkto, ug mas daku kini nga porsyento kesa sa Europa nga 25% lang ang nakabutyag niini sa 12 ka dagkung nasud.

Ang pagdaghan sa panagsangka sa nagkalain-laing parte sa kalibutan sa tunga sa mga kumpanya ug katawhan sa komunidad ug ang pagkusog sa hut-ong sa katawhan arun sa mas hugot nga regulasyon, mas responsable, mas tataw nga pagmonitor mao ang mga timaan nga kita dili magpabilin nga maghilum ug magpailad sa mga kapitalista. Kini nga mga kapitalista nagbarug sa prinsipyo nga mas gamay ang kapital, mas daku ang kita.

Mulihok kita arun sa pagkab-ot sa handum sa tawhanong responsibilidad sa korporasyon, ug dili hangyuon lamang isip kabubut-on sa korporasyon kung dili ubanan sa tawhanong responsibilidad nga gipaluyuhan sa estado ug mga organisasyon sa tibuok kalibutan.

Outline

- I. Pagsabot sa Corporate Social Responsibility
- II. Kinaiya of CSR
- III. Importansiya
- IV. Mga Aspeto sa CSR
- V. Advocacy campaigns (IEC, monitoring)

Unsa ang Corporate Social Responsibility?

- Ang Corporate Social Responsibility nga gitawag pud corporate citizenship ug responsible business usa ka konsepto nga ang mga kapitalista nagtan-aw sa interes sa katawhan sa pag-ila sa ilang kaakuhan sa impak ngadto sa kliyente, suppliers, trabahante, shareholders ug mga komunidad apil na ang kinaiyahan. (Wikipedia)
- Usa ka boluntaryo nga ginahimo sa negosyante arun makuha o masobrahan pa ang gilauman sa stakeholders pinaagi sa pagtan-aw sa sosyal, etikal ug kinaiyahan kauban sa kita, ganansiya ug mga obligasyong legal. (Bnet dictionary)
- Ang usa ka daku nga korporasyon naay kaakuhan sa palibot. Kini nga kaakuhan mao ang gitawag nga Corporate Social Responsibility ug gitan-aw kini nga usa ka moral nga kaakuhan sa korporasyon.(Afif, Indonesia)
- Ang Corporate Social Responsibility usa ka mapadayunong alatubangon sa negosyante nga magbuhat ug maayo ug magtampo sa kalambuan sa ekonomiya samtang ginapalambo ang kalidad sa kinabuhi sa iyang mga trabahante ug ilang pamilya ug tibuok komunidad.(World Business Council for Sustainable Development)
- Ang CSR mao ang pagpalambo sa kapasidad sa malahutayong panginabuhian. Kini nagrespeto sa nagkalahi nga kultura ug nagapangita sa kahigayunan arun mapalambo ang kahanas sa mga trabahante, komunidad ug gobyerno. Ang CSR mahitungod sa patigayon / negosyo nga naghatag balik sa katawhan.

Tungod niini, ang Corporate Social Responsibility mao ang kaakuhan sa mga korporasyon ngadto sa mga stakeholders kinsa malangkuban sa ilang patigayon. Kini nga mga kaakuhan kinahanglang mutubag sa epekto sa kalikupan, kultura, ekonomiya, ug uban pa nga mulangkub apil sa kapunungan ug etikal nga mga kabalaka.

Ang Konsepto sa CSR

Ang CSR ginagamit sa mga kumpanya sa ilang paglihok sa lokal ug global nga ekonomiya. Ang pamaagi sa mga negosyante sa pag-apil sa shareholders, trabahante, mamamalit / suki, suppliers, gobyerno, NGOs, international organizations ug uban pa mao ang pang-abli sa konsepto sa CSR. Ang pagsunod sa balaud ug regulasyon sa nagkalain-laing tumong maoy nitakda sa kalaparon sa paghimo o pagsunod sa CSR. Ang kasagarang pagsabot sa CSR mao ang pag-apil sa mga pribadong hut-ong lapas pa sa sukaranan sa pagsunod sa mga balaud.

Matag korporasyon naay kaakuhan sa iyang palibot. Kini musakop sa kaakuhan sa ekonomiya ug legal arun maduso ang pagbantay sa kinaiyahan, pagpalambo sa kalidad sa kinabuhi sa katawhan nga maapektuhan sa operasyon, pagtabang arun mapalambo ang mga trabahante, kahimsug ug kahilwasan sa katawhan ug mapakunhod ang katalagman.

Ang diagram nagpakita sa gimbuhaton sa mga korporasyon nga nakaapekto sa katawhan ug kinaiyahan.

Unsa ka mahinungdanon ang CSR?

Ang pagkaguba sa kinaiyahan mapunggan kung ang mga korporasyon mubarug sa ilang kaakuhan. Apan atong makita nga walay nisunod ani nga konsepto. Mao nga importante gayud nga palambuon sa mga korporasyon ang ilang corporate ethics arun maapil ang pag-amping sa kinaiyahan. Gikinahanglan ang pagtukod ug pagbag-o sa panglantaw arun mapugngan ang daghan pang kadautan. Ang pagbag-o sa panglantaw muhatag og giya sa mga kapitalista sa matinud-anong pagdawat sa kaakuhan.

Kini nga kaakuhan dili usa ka mubo nga panglantaw lamang kung dili usa ka malangkubong panglantaw apil ang sumusunod nga henerasyon nga sa ilang panahon makapuyo sila nga maharuhay ug abunda sa kapaninguhaan.

Usa pud ka hagit sa atong gobyerno nga maghimo ug mga pamaagi arun magmalampuson ang pagtinabangay sa tanang stakeholders. Kinahanglang unahon ang katawhan ug kinaiyahan labaw sa ganansya sa mga korporasyon.

Ang pagsunod sa CSR maoy mutabang arun mapalambo ang pagtinabangay sa tanang stakeholders pribado man o publiko. Kini mutabang pud arun mahinay-hinay undang ang nagkalahi-lahing paglapas sa katungod ug kini mupahigayon sa tinuod nga kalambuan.

Mga Aspeto sa CSR

- I. **Kalambuan sa Katilingban** – ang bisan unsa nga kumpanya maghimo og positibong tampo sa kaayuhan sa tanang kabahin sa ekonomikanhon, sosyal ug katilingbanong kapaninguhaan kung asa naa kini.

A. Katilingban

Ang pagtukod sa panag-sangga kauban ang katilingban mao ang gikinahanglang trabahuon sa kumpanya. Ang iyang paglambigit musugod sa estado pa lamang sa pagplano hangtud mailhan kini sa katilingban. Ang pagtagbili sa komunidad mahimo pinaagi sa pagkuha sa community socio-economic profile. Gikinahanglan usab ang mapinadayunong konsultasyon, dialogue, ug public hearing arun madasig ang katawhan ug makahimo sa malangkubong pamaagi gikan sa social preparation hangtud sa pag-ila sa mga proyekto nga makatabang sa katilingban.

Sa mga lugar kung asa nagpuyo ang mga lumad, gikinahanglan gyud sa kumpanya nga mukuha sa ilang Free and Prior Informed Consent isip pagsunod sa Indigenous Peoples' Rights Act or R.A. 8371.

Walay ancestral land ang mahimong sudlan sa operasyon sa mina nga walay pasiunang pagtugot sa mga lumad nga nagpuyo sa maong lugar.(R.A. 7942, Section 16)

“Free and Prior Informed Consent – mao ang hiniusang desisyon sa tanang miyembro sa katilingban sa lumad; pinaagi sa lumadnong pamalaud ug kalihukan, naay kagawasan sa pagpili, kagawasan sa pagpanghilabot ug pagpanglupig, nasabtan ang tumong ug gipasabot pinaagi sa pamulong nga nasabtan sa katawhan.(Section 3, RA 8371)

B. Edukasyon – ang mga kumpanya nga musulod nagatanyag ug suporta sa edukasyon sa mga estudyante nga gusto makat-on ug angay nga tabangan. Kini kabahin sa kasabutan sa kumpanya ug mga tao sa maong lugar. Ang padayong paghatag sa mga pagtuon makadasig sa mas daghan nga partisipasyon sa mga proyekto.

C. Pagsalmot sa mga trabahante – ang mga trabahante sa kumpanya gidasig nga mugahin sa ilang panahon sa mga buluhaton sa tawhanong kalambuan arun masinati nila ang gibutyag sa mga katawhan sa kumpanya nga ilang gitrabahuan uban sa pagpalambo sa ilang kaugalingon.

II. **Kinaiyahan** – ang pag-amping sa kinaiyahan, katawhan ug sa iyang gisakupan mao ang angay nga himuon sa kumpanya. Gikinahanglan ang hugut nga pagpatuman sa mga balaud sama sa Clean Air Act, Solid Waste Management Act, NIPAS Act, Environmental Impact Statement System, Local Government Code ug uban pa.

“Environmental Protection. - Every contractor shall undertake an environmental protection and enhancement program covering the period of the mineral agreement or permit. Such environmental program shall be incorporated in the work program which the contractor or permittee shall submit as an accompanying document to the application for a mineral agreement or permit. The work program shall include not only plans relative to mining operations but also to rehabilitation, regeneration, revegetation and reforestation of mineralized areas, slope stabilization of mined-out and tailings covered areas, aquaculture, watershed development and water conservation; and socioeconomic development.”(Section 69, RA 7942)

(Gikinahanglan ang pag-amping sa kinaiyahan ug paghimo sa mga buluhaton nga makatabang niini sa sulod sa kadugayon sa kontrata. Gikinahanglan ang klaro ug igo nga plano sa maong buluhaton ug apil niini ang pagbalik sa maayong kahimtang, reforestation sa giminahan, pagpalig-on sa lugar nga gibutangan sa mine tailings, pagpalambo sa watershed ug pagkonselba sa tubig)

“Environmental Impact Assessment (EIA). - Except during the exploration period of a mineral agreement or financial or technical assistance agreement or an exploration permit, and environmental clearance certificate shall be required based on an environmental impact assessment and procedures under the Philippine Environmental Impact Assessment System including Sections 26 and 27 of the Local Government Code of 1991 which require national agencies to maintain ecological balance, and prior consultation with the local government units, nongovernmental and people's organizations and other

concerned sectors of the community: Provided, That a completed ecological profile of the proposed mining area shall also constitute part of the environmental impact assessment. People's organizations and nongovernmental organizations shall be allowed and encouraged to participate in ensuring that contractors/permittees shall observe all the requirements of environmental protection.” (Section 70, RA 7942)

(Gikinahanglan sa kumpanya nga mukuha og ECC o environmental clearance certificate nga gibase sa Environmental Impact Assessment ug pamaagi sa ilalom sa Philippine Environmental Impact Assessment System. Gikinahanglan usab ang pagkonsulta sa local nga panggamhanan, NGOs, POs ug uban pang sector.)

“Rehabilitation. - Contractors and permittees shall technically and biologically rehabilitate the excavated, mined-out, tailings covered and disturbed areas to the condition of environmental safety, as may be provided in the implementing rules and regulations of this Act. A mine rehabilitation fund shall be created, based on the contractor's approved work program, and shall be deposited as a trust fund in a government depository bank and used for physical and social rehabilitation of areas and communities affected by mining activities and for research on the social, technical and preventive aspects of rehabilitation. Failure to fulfill the above obligation shall mean immediate suspension or closure of the mining activities of the contractor/permittee concerned.” (Section 71, RA 7942)

(Gikinahanglan nga iuli o ayuhon ang gikubkub, gimina, gilangkuban sa tailings ug uban pang luna’ nga naapektuhan sa operasyon. Ang mga

kumpanya kinahanglan pud nga maghimo og trust fund sa pagkay-o arun gamiton human sa operasyon.)

Usa sa pinakadakung kabalaka sa katawhan ilabi na kadtung naay operasyon sa mina sa ilang lugar mao ang kasiguruhan nga mamahimo pa kaha nga produktibo ang ilang yuta human sa operasyon. Ang pag-amping sa tinubdan sa katubigan ug pagsiguro sa igo ug maayong kalidad sa tubig para imnon ug para sa uban pang gamit ilabi na sa sumusunod pang henerasyon.

III. **Kalinaw ug Kahusayan**

Ang pagdaghan sa mga MNCs sa tibuok kalibutan nagdugang sa pagdaghan sa gubot sa tanang nalambigit sa proyekto. Gikahadlukan nga ang kini nga panagbikil mudaku sa paspas nga pagkubkub o pagkuha sa mga natural kapaninguhan sa atong nasud. Daghan na nga mga gubot nga nahitabo apan gilauman gihapon nga ang dagkung mga kumpanya musunod sa balaod sa Pilipinas ug mutabang sa pagpabilin sa kalinaw ug kahusayan sa mga katilingban.

IV. **Pagkunhod sa Moralidad ug Kultura**

“Basi sa pagtuki sa UNICEF, mukabat sa 10,000 ka mga mabdus nga kababaihan ang positibo sa HIV matag tuig sa Burma. Mukabat 4,000 ang kabatan-unan ang gipanganak nga naay HIV matag tuig. Kini nga problema sa Estado sa Kachin gibasol sa mga minero nga Kachin nga nagtarbaho layo sa ilang mga pamilya. Sa pagtuki nga gipahigayon sa US Council on Foreign Relations, nasuta nga 77% sa mga prostitute sa Kachin ang positibo sa HIV.”

Ang pagkadiha sa mga kumpanya sa mina nagdala ug daghang kabag-uhan sa moral ug kulturang aspeto sa kinabuhi sa katawhan. Nagdala sila ug dagku ug kusog nga impluwensiya nga dali makahaylo sa katilingban. Ang pagdaghan sa kalingawan sa lugar nga giminahan ug uban pa nagdala usab ug pagdaghan sa mga prostitutes sa maong mga lugar.

Kini usab ang usa nga dapat bantayan ug tagaan pagtagad sa mga kumpanya nga musulod, ang pagseguro nga magpabilin ang maayong kultura ug pagbinatasan apil ang pagseguro nga dili abusuhan ang mga kababaihan ug kabatan-unan.

V. **Trabaho** – ang kumpanya gikinahanglan nga naay pagtan-aw sa tawhanong kaakuhan sa iyang mga trabahante. Matud pa sa Balaud sa Mina, tagaan ug pagtagad ang pagdawat sa mga aplikante nga Pilipino sa ilang kumpanya.

A. Relasyon sa mga Trabahante – ang kumpanya mupahigayon ug mga buluhaton arun mahapsay ug mulambo ang relasyon sa matag-usa ug mapalambo ang pagtinabangay.

B. Mga Benepisyo – naay katungod ang mga trabahante nga gahinan sa kumpanya alang sa igong mga benepisyo sama sa healthcare, SSS, Pag-ibig, insurance and death benefits, retirement benefits, rice and clothing allowance, loans, ug uban pa.

C. Kaseguruhan sa mga Trabahante – ang kumpanya muhatag sa mga trabahante sa mga gamit nga muprotekta arun masiguro ang ilang kahilwasan samtang nagtarbaho.

Matud sa mga pagtuki, kadaghanan sa mga trabahante ang walay kaseguruhan sa ilang pagtrabaho ilabi na sa mga minahan. Basi sa 101 ka mga minero sa karbon nga gi-interbyu sa Abasin, 2.5% ra ang naay protective gears samtang ang 75% wala jud niini.

D. Sukaranan sa Pagtrabaho (Labor Standards) – katungod sa mga trabahante ang mahatagan ug igo nga sweldo basi sa balaud nga R.A. 6727 o ang Wage Rationalization Act. Importante pud nga timan-an nga ang minimum nga edad arun makatrabaho mao ang kinse (15) pataas basi sa Child Protection Act of 1992 or RA 7610. Ang mga nag- edad kinse pamubo mahimong mutrabaho human makapangayo ug permit sa Department of Labor and Employment ug masiguro ang proteksyon, maayong panglawas, kahilwasan ug moralidad.

VI. **Relasyon sa mga Kliyente, Produksiyon ug Kalidad sa Produkto** – ang pagdumalahan sa kumpanya mupokus sa pagpalambo ug maayo nga relasyon sa komunidad. Mahimo pud nga itukod and customer care center sa arun mapadali ang pagkontak sa mga kliyente ug uban pa kung naa silay mga kabalaka, problema o isyu nga dapat matubag.

VII. **Pagdumala sa Korporasyon** – nindot ang mamuhunan bisag asa nga makaganansiya apan mas nindot kung ginahatagan ug pagtagad ang katilingbanong kaakuhan. Mao nga mas maayo kung tagaan o gamiton ang tinuod nga sukaranan katungod sa tanan.

Advocacy Campaigns:

- ✓ Pagpataas sa kahimatngon sa mga katawhan kung unsa ang Corporate Social Responsibility(CSR) (Local government units, Civil Society organizations, corporations ug mga katawhan sa katilingban)
- ✓ Pagpaila ug pagsuporta sa CSR ngadto sa apektadong lumulupyo ug local nga panggamhanan.
- ✓ Pag-lobby sa local nga panggamhanan ug mga ahensiya sa gobyerno arun suportahan ang CSR.
- ✓ Pagpagahum sa lokal nga panggamhanan arun iduso ang Local Government Code nga maoy naghatag ug dakung gahum sa ilaha sa pagdumala.

References:

<http://www.mallenbaker.net/csr/CSRfiles/definition.html>

<http://www.globalissues.org/TradeRelated/Corporations/Environment.asp>

Philippine Mining Act of 1995 also known as R.A 7942

Indigenous Peoples' Rights Act of 1997 also known as RA 8371

SWS surveys 2003